

Oprávnění strážníka požadovat prokázání totožnosti (k 1. 1. 2009)

Podle ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obecní policii“), se prokázáním totožnosti pro účely tohoto zákona rozumí zjištění jména, příjmení, data narození, rodného čísla a bydliště osoby.

Strážník je oprávněn vyzvat osobu, aby prokázala svoji totožnost,

- a) jde-li o osobu, vůči které provádí úkon k plnění úkolů obecní policie,
- b) jde-li o osobu podezřelou ze spáchání trestného činu nebo přestupku či jiného správního deliktu,
- c) jde-li o osobu, od níž bude třeba požadovat vysvětlení (§ 11),
- d) jde-li o osobu, která odpovídá popisu osoby hledané policií nebo osoby pohřešované,
- e) na žádost jiné osoby, jestliže tato osoba má na zjištění totožnosti právní zájem,
- f) jde-li o osobu, která žádá o prokázání totožnosti podle písmena e),
- g) jde-li o osobu, která oznamuje podezření ze spáchání trestného činu, přestupku nebo jiného správního deliktu.

Osoba je povinna výzvě vyhovět.

Strážník je oprávněn údaje zjištěné při prokazování totožnosti osoby poskytnout osobě, která má na zjištění totožnosti osoby právní zájem a o prokázání totožnosti strážníka požádala podle odstavce 2 písm. e). Zde se bude jednat např. o případy, kdy revizor dopravního podniku bude chtít zjistit totožnost osoby, která cestuje bez platného cestovního dokladu nebo situace, kdy vznikne osobě škoda na věci (např. oblečení) v důsledku jednání nebo opomenutí jiné osoby a ta bude po této osobě chtít požadovat náhradu škody.

Strážník realizuje své oprávnění požadovat prokázání totožnosti, je-li naplněn z některých důvodů uvedených v § 12 odst. 2 zákona o obecní policii, ke ztotožnění osoby mu stačí zjistit jméno, příjmení, datum narození, rodné číslo a bydliště osoby, tj. osoba není povinna sdělit další údaje, např. zaměstnavatele, rodinný stav apod.

Zákon o obecní policii neuvádí, čím má osoba svou totožnost prokázat. Stanoví však, že důvod ke zjišťování totožnosti určuje míru spolehlivosti, s níž se zjištění provádí. Záleží tedy na důvodu, proč strážník realizuje toto oprávnění a vzhledem k závažnosti tohoto důvodu také volí prostředek, kterým je totožnost osoby spolehlivě zjištěna. Bude-li tedy strážník požadovat prokázání totožnosti podle § 12 odst. 2 písm. b), např. po osobě, která je podezřelá ze

spáchání trestného činu, nepostačí mu k prokázání totožnosti předložení průkazu do fitcentra, byť by v něm byly uvedeny všechny potřebné údaje, ale bude vyžadovat nejspíše občanský průkaz. Naopak bude-li strážník pouze domlouvat osobě mladší 15ti let proto, že porušila obecně závaznou vyhlášku obce tím, že si zkrátila cestu přes krátký úsek trávníku, kde je to zakázáno, strážník se může spokojit např. s žákovskou knížkou nebo prohlášením kamaráda staršího 15ti let.

Dle našeho názoru neodporuje zákonu o obecní policii, pokud strážník do úředního záznamu uvede také prostředek (druh dokladu), díky kterému totožnost osoby zjistil, neboť tento údaj dokládá právě míru věrohodnosti zjištění totožnosti osoby. Dokonce se domníváme, že by tento údaj v úředním záznamu neměl chybět.

Pokud by strážník při své činnosti nabyl důvodné podezření, že občanský průkaz nebo cestovní pas je odcizený nebo ztracený, tj. neplatný, může stejně jako kterýkoliv jiný občan využít webových stránek Ministerstva vnitra ČR, rubriky „Neplatné doklady“, kde po zadání čísla dokladu obratem orientačně zjistí, zda je tento doklad platný či nikoliv.

Zjišťování totožnosti osoby předvedené strážníkem na Policii České republiky

Strážník obecní (městské) policie má právo požadovat prokázání totožnosti v případech taxativně uvedených v § 12 odst. 2 zákona o obecní policii. Ustanovení § 13 téhož zákona umožňuje strážníkovi předvést na Policii ČR osobu, která odmítla vyhovět výzvě strážníka k prokázání totožnosti nebo nemůže ani po poskytnutí nezbytné součinnosti strážníka svou totožnost prokázat. Pod slovní spojení „odmítla vyhovět výzvě strážníka k prokázání totožnosti“ lze dle našeho názoru podřadit nejen situaci, kdy osoba strážníkovi nesdělí své jméno, příjmení, datum narození, rodné číslo a bydliště, ale i případy, kdy strážník nabude důvodné podezření, že údaje sdělené osobou nejsou pravdivé.

Jelikož úkolem policisty není ověřit údaje předložené strážníkem, ale zjistit totožnost osoby, kterou strážník předvedl, vyzve policista předvedeného, aby prokázal svoji totožnost. Oprávnění policisty požadovat prokázání totožnosti je upraveno v § 63 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.